

DVADESETA OBLJETNICA STUDIJA I ODSJEKA ZA PSIHOLOGIJU FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZADRU*

Početak akademske godine 1978/79. započeo je na Filozofskom fakultetu u Zadru jednopredmetni studij psihologije. U to je vrijeme utemeljen i njegov Odsjek za psihologiju koji ove godine obilježava dvadesetu obljetnicu svojega neprekinuta rada i djelovanja. Do osnutka Odsjeka za psihologiju na Fakultetu je duži niz godina djelovala Katedra za psihologiju čiji su članovi održavali nastavu iz različitih psihologijskih kolegija studentima filozofije, pedagogije i sociologije. Valja naglasiti da je u stručnoj i edukacijskoj djelatnosti ove katedre Fakultet nalazio ne samo potrebnu tradiciju nego i pravu podlogu za utemeljenje studija i Odsjeka za psihologiju.

Spomenute akademske godine studij psihologije započeo je upisom desetero studenata u prvu godinu školovanja. Nastavu iz svih stručnih predmeta i kolegija prve godine izvodila su tri stalna nastavnika i jedan vanjski suradnik. Novčanim priložima radnih organizacija grada Zadra pribavljena je najnužnija nastavna oprema i kabinetski namještaj, a susretljivošću tadašnje uprave Fakulteta dobivene su donekle zadovoljavajuće dvorane za edukacijski rad, kao i kabineti za nastavnike.

Kako se redovitim prijelazima u više godine studija, a posebice godišnjim upisima u prvu godinu (od početnih 10, zatim 20 do današnjih 25), broj studenata postupno povećavao, tako su rasle i potrebe Odsjeka ne samo za većim brojem kvalificiranih nastavnika nego i za prikladnijom opremom te prostorijama u kojima bi se odvijao u studiju nužan istraživački rad laboratorijskoga tipa i izvodili formacijski oblici poduke. Višegodišnjim zalaganjem članova Odsjeka broj nastavnika se postupno povećavao da bi krajem osamdesetih godina dostigao donekle zadovoljavajuću brojku od 16 stalnih nastavnika i suradnika. No, nedugo zatim došlo je u ovim krajevima do poznate ratne aktivnosti, izazvane agresivnim djelovanjem bivše JNA i odmetničkih paravojnih postrojbi. Blizina bojišnice i ratna djelovanja na grad bila su teško podnošljiva. To je i navelo neke naše nastavnike i suradnike da

* Izlaganje na svečanom dijelu otvaranja XI. Dana psihologije u Zadru dana 27. svibnja 1998. god.

napuste Odsjek i potraže radna mjesta u tada relativno mirnijim dijelovima domovine. Drugi su pak otišli na bolje plaćena radna mjesta. Sve je to uvjetovalo da smo svršetak Domovinskoga rata dočekali s prepolovljenim brojem nastavnika i suradnika na Odsjeku. Ipak, u nekoliko zadnjih godina upornim smo zalaganjem uspjeli osjetnije kadrovski ojačati do sadašnjih 12 nastavnika i suradnika. Dakako, tim brojem još uvijek nije dostignuta ona kadrovska ekipiranost koja je Odsjeku nužna, kako s obzirom na sadašnji opseg i složenost istraživačkih i edukacijskih poslova i obveza u matičnome studiju tako i u srodnim studijima kojima pomažemo u realizaciji njihovih stručnih programskih osnova. Prema tim sadašnjim potrebama, Odsjeku nedostaju četiri nastavnika u znanstveno-nastavnome zvanju i šest suradnika, pa će valjati uložiti podosta napora da se spomenuta ekipiranost i dostigne.

Odsjek djeluje u skućenu prostoru koji se od njegovoga utemeljenja nije bitnije povećavao. Posebice nam nedostaje prikladan laboratorijski prostor za eksperimentalni rad i istraživanja, kao i dvorane za formativne oblike podučavanja te za rad knjižnice Odsjeka.

U nabavku istraživačke i nastavne opreme uložili smo znatan napor i golema sredstva kako bi ih obogatili i osuvremenili. Sva je ta oprema danas takva da pruža solidne mogućnosti istraživačkoga i edukacijskoga rada. Slične napore uložili smo i u pribavljanje stručnih knjiga i udžbenika za studente svih godina studija i time znatno uvećali fond knjiga naše biblioteke.

Premda su svi članovi Odsjeka u edukacijskome radu bili u proteklim godinama maksimalno angažirani, ipak s vlastitim snagama nismo uspijevali pokriti nastavu iz svih bazičnih predmeta studija. U nastojanju da nastavni rad dostigne i zadrži potrebnu kvalitativnu razinu, išli smo na uključivanje u podučavanje vanjskih suradnika. Tu nam je pomoć kolegica i kolega iz drugih odsjeka bila nužna i dragocjena. Svima njima koji su nas godinama posjećivali i u najavljenim terminima održavali nastavu želimo i ovom prilikom izraziti našu srdačnu kolegijalnu zahvalnost..

U proteklom razdoblju Odsjek je educirao i dao našoj užoj i široj zajednici 134 mlada stručnjaka - diplomirana psihologa. Koliko nam je poznato, najveći broj njih obavlja u praksi poslove školskog psihologa. Ostali su dijelom zaposleni u zdravstvenim ustanovama, vojsci i različitim socijalnim službama karitativnoga tipa. Posebice želimo istaknuti one kolegice i kolege, naše bivše studente, koji su i na bojištima pružali ratnicima nužnu psihološku podršku i pomoć i time iskazali profesionalnu etičnost i visoku humanost i domoljublje.

Čim su u tijeku rata prve granate počele ugrožavati miran život ljudi ovoga grada, članovi Odsjeka za psihologiju organizirali su Stanicu za psihologijsku pomoć svima onima koji su se osjećali ugroženima i kojima je

takva pomoć bila potrebna. Članovi Stanice su tu pomoć pružali bilo u neposrednom kontaktu s ugroženom osobom ili pak putem telefona.

Istraživački rad članova Odsjeka bio je u funkciji kako kvalitetnijega rada u nastavi tako i razvoja naše psihologije i kao znanosti i kao struke. Premda smo bili isuviše opterećeni edukacijskim radom, i u takvoj smo situaciji nalazili uvjete za realizaciju brojnih ispitivanja. Najbolji je tomu dokaz naša pisana produkcija. U dvadeset godina djelovanja objavili smo u domaćim i inozemnim časopisima i zbornicima 376 znanstvenih, 46 preglednih i 88 stručnih članaka. Tematika tih radova je različita, a proučavani problemi su iz područja psihologijske metodologije, fiziološke psihologije, razvojne i edukacijske psihologije, psihofiziologije rada i ergonomije, socijalne psihologije i patologije, kliničke psihologije, psihologije ličnosti i psiholingvistike. Pored toga, objavljeno je šest znanstvenih monografija, sedam stručnih knjiga, jedan sveučilišni udžbenik i dva priručnika za studente. Članovi Odsjeka javljali su se i kao koautori više stručnih knjiga u zemlji i u inozemstvu te kao suradnici u nekim enciklopedijskim izdanjima (Pedagoška enciklopedija). Bili su angažirani i kao urednici ili pak kao članovi uredništava brojnih naših i svjetskih časopisa i zbornika.

Svojim priopćenjima o obavljenim istraživanjima nastupali smo na svim našim kongresima, znanstvenim i znanstveno-stručnim simpozijima te konferencijama i često bili voditelji različitih sekcija i moderatori diskusija na okruglim stolovima. Većina nas je svojim izlaganjima sudjelovala i na brojnim međunarodnim znanstvenim skupovima.

U svim planskim razdobljima protekla dva desetljeća bili smo uključeni u istraživanja koja su u okviru znanstvenih projekata financirali ranije SIZ-znanosti a sada Ministarstvo znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. Iz te naše djelatnosti nastali su brojni znanstveni i stručni radovi.

Odsjek je bio inicijator i organizator svih do danas održanih Dana psihologije na našem fakultetu, uključujući i sadašnje jedanaeste po redu. Premda smo tom znanstveno-stručnom skupu u početku odredili regionalni karakter, on je postupno, i to brojnošću aktivnih sudionika iz gotovo svih dijelova zemlje, postao nacionalni, da bi već danas postao međunaradni. Sve to dokazuje da je opća tematika skupa dobro odabrana i da Dani psihologije imaju svoju budućnost.

Izloženi referati na održanim Danima psihologije većim su dijelom publicirani u zbornicima koje su uređivali članovi Odsjeka. Ukupno su tiskana četiri zbornika, i to 1982, 1984, 1987, i 1989. Kasnije smo, zbog nedostatka novčanih sredstava, tiskali samo dvije knjige sažetaka, što smo i za ove Dane također priredili.

U sklopu Dana psihologije održana su i tri međunarodna znanstvena simpozija iz ergonomije, i to 1985., 1987. i 1989. godine a u organizaciji našega odsjeka i Odsjeka za ergonomiju Sveučilišta u Nottinghamu iz Velike Britanije. Spomenuti odsjeci bili su i izdavači triju zbornika u kojima su objavljeni svi referati s tih simpozija.

Godine 1988. Odsjek je bio suorganizator znanstvenog simpozija iz psiholingvistike koji je održan na našem fakultetu.

Članovi Odsjeka bili su pokretači i suorganizatori "Škole za roditelje" koja je na području grada i Općine Zadar te općine Biograd djelovala više od pet godina.. Većinu predavanja u toj školi (oko stotinu) održali su nastavnici Odsjeka za psihologiju. Neki od njih javljali su se i kao predavači u Narodnom sveučilištu grada Zadra s različitim temama koje je slušateljstvo rado i masovno posjećivalo. Nadalje, članovi Odsjeka zalagali su se, i u tome uspjeli, da se u Domu mladih grada Zadra organizira Savjetovalište za mlade. Savjetovalište su vodili psiholozi čiji je stručni rad nailazio na dobar prijem među mladima. Rad tog savjetovališta trajao je nekoliko godina.

Brojna stručna predavanja s temama iz područja psihologije djetinjstva i mladosti, pamćenja i učenja te problematike ocjenjivanja i mjerenja znanja u školama održavali su članovi Odsjeka nastavničkim kolektivima osnovnih i srednjih škola na području Zadra, Biograda, Šibenika i Splita. Na savjetovanjima, koje je povremeno organizirao regionalni Zavod za prosvjetno-pedagošku službu, upoznavali smo upravitelje, voditelje nastave, radnike stručnih službi (pedagoge i psihologe) iz različitih škola s rezultatima onih istraživanja koja su znanstveni djelatnici Odsjeka provodili po školama, a u kojima se došlo do takvih spoznaja koje imaju i aplikativnu vrijednost.

Članovi Odsjeka obavili su i nekoliko ispitivanja kojima se nastojalo pomoći organizacijama materijalne proizvodnje u regiji da radni proces i uvjete rada uspješnije prilagode mogućnostima radnika kako bi postigli njihovo veće zadovoljstvo u poslu, što bi moglo voditi povećanju proizvodnje. U tim ispitivanjima dobiveni su i vrijedni podaci o stavovima prema radu, radnim vrijednostima i općenito o motivaciji radnika u tim poduzećima. Nadalje, u nekim poduzećima regije pružana je i stručna pomoć u adekvatnijem oblikovanju njihovih proizvodnih linija kao i proizvoda rada.

Spomenuti valja i to da su znanstvo-nastavni djelatnici Odsjeka bilo stalno ili povremeno angažirani kao predavači na postdiplomskom studiju psihologije Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, zatim na postdiplomskom studiju iz ergonomije i mjerenja rada na Ekonomskom fakultetu u Splitu. Pomagali su i u realizaciji nastave na dodiplomskim studijima u Rijeci, Zagrebu, Mostaru i Sarajevu.

Od 1994. godine traje suradnja na realizaciji zajedničkih istraživačkih projekata i na usavršavanju kadrova između našega odsjeka i dvaju odsjeka za psihologiju, i to Sveučilišta Staffordshire i Westminster u Velikoj Britaniji.

Iz iznesenoga je očito da su znanstveno-nastavni djelatnici našega odsjeka, pored u prošlom dvadesetljeću dostignutih rezultata u edukacijskome radu, dali i svoj prilog kako razvoju naše psihologije tako i njezinoj popularizaciji i afirmaciji u praksi. Ako u narednom razdoblju Odsjek ostvari optimalniju kadovsku popunjenost i osigura povoljnije prostorne mogućnosti rada, tada i kvalitetniji rezultati njegova rada neće izostati.

Tomislav Grgin